

pri Plymouthu. Ko se je pogreznil drugi, čolna ni bilo več na svetlo in mizar Day se je zadušil pod vodo. Day je torej prva smrtna žrtev, katero je zahtevala podmornica.

Amerikanska iznajdba.

V ameriški osvobodilni vojni (1776 do 1783) je zgradil Amerikanec Bushnell podmornico, katero so tudi praktično uporabili. Čoln je bil iz lesa, utež je tvorila usesana voda, v čolnu je bil naboj, katerega bi naj spravila do eksplozije ob gotovem času posebna ura. Poskus, na ta način potopiti angleško bojno ladjo, se je ponesrečil, ker se je naboj sprožil v preveliki razdalji od cilja.

Napoleon in Angleži.

Francoskemu cesarju je ponudil podmornico iznajditelj Robert Fulton. Cesar je pustil napraviti več poskusov v lukii Brest. Tokrat se je že posrečilo, da so pgnali s pomočjo podvodnega čolna več ladij v zrak. Napoleon pa se le ni mogel odločiti, da bi bil upeljal v svojo mornarico podmornico.

Fultona so odklonili tudi na Angleškem in to največ radi tega, ker se Angleži niso mogli navdušiti za izpopolnitev orožja, ki bi moglo postati opasno angleški premoči na morju.

Nemec Bauer.

Nemec Viljem Bauer je napravil v lukii Kiel 10 m dolgo podmornico, ki je delala s pomočjo 13 mož posadke prav posrečene poskuse. Tudi on ni žel zanimala in radi tega iznajdbe ni izpopolnil.

Nadaljnja zgodovina podmornice.

Iz nadaljnje zgodovine razvoja podmornice je imenovati profesorja Marie-Davy na vseučilišču v Montpellier na Francoskem in Tetarja van Elven.

Amerikanec Alstitt je zgradil leta 1863 prvo podmornico na paro nad vodo in na pogon z elektromotorji pod vodo.

L. 1883 je manevrirala pri Stockholmu podmornica, katero sta zgradila Šved Thorston Nordenfelt in angleški duhovnik Garret. Nad vodo je gnal čoln propeler, pod vodo pa para. Dva vodo-

ravno pritrjena propelerja sta čoln potapljala in ga gnala na kvišku.

Leta 1885 je nastopil Anglež Waddington s podmornico na električni pogon. Dve leti za tem je združil Francoz Ledé vse dobre lastnosti dosedanjih iznajdb. Zgradil je 20 metrov dolgo podmornico in Francija se je zelo zanimala za iznajdbo. Leta 1902 so posedali Francozi že 40 podmornic. Današnji podmornici je tedaj tekla zibelka že pred 350 leti.

Pekre pri Limbušu. Izročili smo 14. junija obilni udeležbi materi zemlji ostanke blagega mladeniča Teodorja Vehovar, ki nas je zapustil v najlepših letih. Rajni je bil sin edinec spoštovane vdove ter posestnice v Pekrah in je že bil pred odhodom k vojakom holan. V Vršču je vplivala sprememba zraka tako neugodno na Teodorja, da je že po enomesečnem službovanju umrl in so ga pripeljali iz Vršca mrtvega. Blagi materi in sestri naše iskreno sožalje, mnogo mnogo prerano umrlemu Teodorju pa ohranimo hvaležen spomin v molitvi in z zaupanjem na veselo svidenje nad zvezdami. Počivaj v miru, blaga duša!

Marenberg. Da ne bodete mislili, da smo po evharističnem kongresu pozabili na brave »Slovenskega Gospodarja«, spet sporočamo nekaj novic. Zadnje časa se je pri nas zgodilo toliko nesreč, da bi natisnili eno stran »Slov. Gospodarja«, če bi hoteli o vseh natančneje poročati. Kapi, nesreče pri delu in kdo ve kaj še vse. V nedeljo, dne 12. junija, se je ponesrečil na motornem kolesu obenem z gospo g. Verber iz Sv. Lovrenca na Pohorju. Zelo močno, vendar ne nevarno je ranjena gospa. — Smrt zadnje čase čudno močno pobira tu okrog, in sicer samo v trgu. Na jetiki je umrl Simon Čuhnik, bivši oskrbnik pri Kitnerju, dosegel je starost 50 let. Starostna oslabelost je bila vzrok smrti Ottiliji Jäger, vzorni in dolgoletni zvesti članici Marijine družbe; imela je raka na očesu. Vsled oslabelosti srca, pljuč in ledvic je umrla Marija Domajnke, soproga tukajšnjega organi-

sta in dolgoletna cerkvena pevka. V slovo ji je zapel moški zbor Katoliškega prosvetnega društva: »Blagor mu«, ki je tokrat prvič nastopil, in cerkveni pevski zbor: »Oh, kak' pesem naša«. — Kriza nas je prisilila, da obnavljamo navade iz časov naših pradedov. Namesto z denarjem plačujemo delavce z blagom: z živili, lesom itd., to na eni strani. Na drugi strani pa so spet veselice s plesom, ki se skoraj mesečno in še tudi bolj pogosto vršijo ter se še napovedujejo, tako da bi lahko o njih napisal kar dve strani vašega lista.

Trbonje. Komaj je poročal »Slovenec«, da je Sv. Danijel eden biserov slovenske zemlje, že so ga zaporedoma obiskali razni izletniki in dali duška svojemu veselju s tem, da so se navžili krasnega razgleda na vse strani Dravske in Mežiške doline ter zelenega Pohorja in ponosnega Kozjaka. — Dne 6. junija so prišli na ta prijazni hrib Sv. Danijela šolarji iz Pameč pod vodstvom gđ. učiteljice in č. g. župnika; 14. junija pa šolarji iz Dravograda. Vračali so se domov skozi Trbonje in veselo prepevali slovenske narodne pesmi. Povsod so se lepo in dostojno obnašali, kar jasno kaže, da so njihovi učitelji dobri vzgojitelji. Ganljivo je bilo, kako se je g. upravitelj otroško ljubeznivo zabaval s šolsko mladino. Takega učitelja pač mora mladina vzljubiti. — Lepo nedeljo smo letos pri nas obhajali zelo veselo. Prišlo je mnogo ljudstva tudi iz sosednjih župnij. Med procesijo je igrala naša »majša godba«. Mladi godbeniki so pokazali, da so že precej kos svojim godalom. Tudi po končani službi božji se niso dolgo mudili v gostilni, za kar se je posebno zahvaliti spretnemu vodstvu njihovega voditelja Martina Pavliča. Slavnostni govornik je bil č. g. Alojzij Vrhnjak, župnik pri Sv. Petru na Kronske gori. Slovesnost so povečali s svojo navzočnostjo tudi č. gg. Anton Trinkaus iz Pameč in Anton Essenko, župnik iz Št. Jana pri Dravogradu. Dekleta so cerkev lepo ovenčala, fantje pa so z možnarji oznanjali r vse strani sveta, da se obhaja v Trbonjah »lepa nedelja« slovesno, mirno in lepo.

Lokavec. V Lokavcu pri Gor. Cmureku je bila na slovesen način blagoslovljena novo dozdana ljudska šola. Bil je to praznik, ki se je razvil v ogromno manifestacijo ob ogromnem

pa na Angleškem, 0.35 kg. Nizozemci zelo ljubijo kakao, katerega konsumirajo po prebivalcu na leto 5.6 kg, medtem ko Nemci samo 1 kg in drugi narodi še manj.

Ura enega najbolj zaslužnih predsednikov Zedinjenih ameriških držav.

V mestu Oslo na Norveškem bodo te dni prodali na javni dražbi žepno uro velikega ameriškega predsednika Abrahama Lincolna. Blagopokojni predsednik je nosil uro pri sebi do smrti. Notranost ure je še danes v najlepšem redu in gre ura do minute natančno. Po umoru Lincoln je kupil uro francoski oficir za 40.00 frankov.

mi, ki so pričeli z umikom proti taboru. Ko je zapazil orjak turške zajce, je postal s konjem, segel za hrbet in v njegovi roki se je pojavil lok. Že je bila puščica na tetivi, par napetih trenutkov, prvi zadetek puščice je spremenil umikanje v pobeg, v katerem so pokazali turški konji repe in jezdec hrbte. Jezdec je pognal konja naprej, tetiva se je napenjala in pošiljala za begunci strelice, ki so povzročale pokolj in razljutile celo topničarje na levem bregu Kolpe. Z nasipov je zablisnilo, počilo in prve okrogle granate so primomljale po zraku, se zakadile na bojišču v mehko zemljo in se razkadile s treskom na vse strani. Turki se niso mogli maščevati z mečem ter lokom, pa so pričeli obsipavati viteze s topovskimi krogli. Krščanska vojska je pretela z obzidja topničarjem s pestmi, vitezi so se umikali, ker napram strelu iz topa nista obramba niti meč in ne strelica. Vsi so izginili srečno pred točo granat za obzidjem, le kanonika Matijo Fintiča je zadel kos granate tako nesrečno, da sta obležala mrtva on in konj.

Prvi oboroženi pozdrav med kristjani in Turčini je bil končan z lavoriko za hrvatsko-sloven-

ske viteštvo; a je natovoril Hasanovim begom sramoto in ni oznanjal njegovi številni vojski nič kaj dobrega.

Siščani so pozdravljali viteza Pavla. Vojaki in prebivalci so se drenjali krog njega in verjeli, če je tak junak med njimi, ne bo izostala božja pomoč.

Padlega kanonika Fintiča so prenesli v trdnjavo, objokovali njegovo smrt in obenem peli Bogu zahvalnico za prvo zmago, ki je gotovo uverila Turke, da bo tudi 300 Hrvatov in Slovencev trd oreh, če se bo sploh dal streti s tako ogromno močjo kakor je Hasanova. Po zahvali Bogu bi bilo prišlo med obleganci gotovo do temeljite pijače, da ni obsul trdnjave Turek preko Kolpe s topovskimi izstrelki. Za dobro uro ni bilo videti od sisaške trdnjave nič drugega nego gost oblak, iz katerega je bliskalo, grmelo in se kadilo. Turški nasipi so obsipavali trdnjavo z ognjem do 4. ure popoldne, ko je pričel naskok pehote, za katero je čakala v pripravljenosti konjica, da udari po preplezanju in predoru obzidja na pokolj. Turški oblegovalci so se usuli na napad. Naenkrat je oživel

Itevilu zbranega naroda iz vseh krajev v okolici Čmureka za jugoslovansko državo. Ljudstvo je prispelo proti vsemu pričakovanju od blizu in od daleč v lepem številu ter proslavilo svečan akt blagoslovitve šole, ki si jo je samo postavilo, na kar najzelošnejši način. Iz Maribora se je udeležil pevski zbor Glasbene Matice in lepo število onih zvestih naročnikov, ki še niso pozabili na naše obmejne kraje. Kljub temu, da je bila iz Avstrije velika agitacija proti udeležbi, je ves narod korporativno prišel v Lokavec in tam skupno z gosti iz mesta navdušeno manifestiral. Okrog 16. ure se je pričela slovesnost, ki jo je otvoril domačin, upravitelj šole, g. Mirko Cujnik. V svojem pozdravnem govoru je po kratkem zgodovinskem orisu pozdravil v prvi vrsti vse goste, šentlenartskega dekana g. Gomilška in ostalo duhovščino, sreskega šolskega nadzornika g. Karbaša, g. min. v pok. dr. Kukovca, zastopnika vojske, komandanta mesta Maribora polkovnika g. Putnikoviča, zastopnika Narodne Odbrane iz Maribora, g. dr. Miloša Vauhnik, predsednika Glasbene Matice g. Arnuša in prof. Mirka ter zastopnike vseh društev in korporacij. Po njegovem govoru je g. dekan ob asistenci štirih duhovnikov opravil slovesne obrede blagoslovitve in v krasnem govoru razložil zbranemu ljudstvu pomen današnje slavnosti. Govor je končal s pozivom na ljudstvo, da se naj zaveda, da je jugoslovansko ter da nikdar več ne bodo naši kraji prišli v roke onih tujcev, ki še danes stegajo svoje grabežljive roke po naši lepi jugoslovanski zemlji. V imenu šolske oblasti je apregovoril g. nadzornik Karbaš, ki ima velike zasluge na dograditvi šole. Kot zastopnik N. O. je govoril g. min. dr. Kukovec, v imenu vojske pa je v jedrnatih besedah pozdravil narod g. polkovnik Božo Putnikovič. Zastopnike mariborskih društev in g. dekana je pozdravila šolska deca z lepimi nagovori ter jim izročila v spomin cvetje iz domačih poljan. Po blagoslovitvi je šolski zbor zapel dve pesmici, nakar je Glasbena Matica zaključila slavnost s prelepo pesmijo »Domovina mili kraje«. Gostje so si nato ogledali lepo in moderno na novo urejeno šolo ter se podali na malo zakusko, ki so jo za njih priredili domačini. Zunaj pa se je med tem razvilo pravo narodno slavlje, ki ga je povzdigovala še pesem mati arjev, ki so neprestano prepevali naše lepe narodne pesmi, ki jih je

narod poslušal z občudovanjem in hvaležnostjo. Takega narodnega praznika kot je bil tale, v Lokavcu tu pri nas na severni meji še ni bilo. Hvaležni smo vsem, ki so pripomogli, da je bila naša šola blagoslovljena na tako slovesen in lep način, hvaležni pa smo zlasti gostom iz Maribora. H koncu moramo še omeniti nekoliko imen onih, ki jih pa pri slovesnosti sami ni nihče omenil, katerih zasluga pa je, da se je šola postavila, da se je njena dograditev proslavila na tako lep in slovesen način. To so: g. upravitelj šole Mirko Cujnik, ki že šest let deluje v Lokavcu in ki je zastavil vse svoje sile v to, da je ljudstvo dobilo svojo šolo. Njegova desna roka je učitelj g. Kralj, ki je sam okinčal šolo ter prostore pred njo. G. župan Kocbek in prvi občinski svetovalec g. Senekovič pa sta dala na razpolago ves material in svoje ljudi za veselilni prostor. Mnogo bi bilo še imen, ki bi jih lahko navedli, žal pa nam prostor tega ne dopušča. Vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli k tej lepi slavnosti, zlasti častiti duhovščini, učitelstvu, katoliškim prosvetnim društvom, gasilcem pa izrekamo tem potom našo najprizirnejšo zahvalo. Vam, predragi Mariborčani, gg. častniki ter matičarji, prisrčna hvala za Vaš trud, da ste prispeli med nas, severno pobornike naše lepe države. Tisočera hvala in na svidenje!

Gornja Radgona. Rdeči petelin se je začel letos tudi pri nas pojavljati. V nedeljo, dne 12. junija je popolnoma zgorel g. Francu Bračiču na Spodnjem Grisu mlin s celotno napravo. Škoda se ceni na okoli 60.000 Din.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Tukaj smo spremili k večnemu počitku Angelo Kozar iz Oseka, osemletno učenko drugega razreda osnovne šole. Kruta jetika je marljivi deklici izkopala prerani grob. Bila je izredno nadarjena v učenju, prikupljiva in ljubezniva v govorjenju in obnašanju doma in v šoli. Žalila ni nikogar, rada je molila ter ubogala vselej doma in tudi v šoli. Že se je veselila presrečnega dne, ko bi prvič smela prejeti Jezusa v svoje nedolžno srce. Pa je nevarno zbolela, se pripravila, priporočila svojo dušo sveti Družini za srečno zadnjo uro, podala roko in z glasnim vzklikom »Srečno!« izdahnila. Jezus, prijatelj otrok, jo je vzel k sebi. Naj se raduje v nebesih v družbi angelov! Staršem naše sožalje!

Ptujška gora — Št. Janž v Haložah. Kdo te

ne pozna od blizu in od daleč! Kako radi te obiskujejo ljubitelji narave in krasnega razgleda, ki jim ga nudiš! Kdo te je obiskal enkrat, pride rad zopet in zopet, da se navžije krasnega razgleda. Kralj in gospodar si zgornjih Halož in razgled vrh tebe je nepopisljiv. Proti zapadu zeleno Pohorje, na severu Kozjak in v ozadju Šekel in Vildon z Gradcem, nadalje Slovenske gorice, ozaljšane z belimi cerkvami in spredaj pod teboj Ptujsko polje; na vzhodu in zahodu lepe vinorodne Haloze, Donati in Boč in premnoge druge razgledne točke. Pri razgledu ti oko zazre prestolico štajerske Slovenije mesto Maribor, prastaro mesto Ptuj in Ormož. Nad 200 cerkva in cerkvic lahko vidiš od našega Janškega vrha in še in še in kakor daleč ti zre oko, zopet kaj lepega, novega in čudovitega te lepe božje narave. Če pa ne verjameš, pa pridi in se prepričaj! Priložnost boš imel na Janško nedeljo, dne 26. tega meseca, dragi ljubitelj lepega razgleda — lepe narave. Obhajamo redko slovesnost. Št. Janž v Haložah je dobil ne samo novo obleko, ampak tudi nove zvonove. Cerkevica, prenovljena od zunaj in od znotraj se slovesno blagoslovi kakor tudi novi zvonovi. Ob 9. uri slovesen sprejem novih zvonov pred cerkvijo in razni nagovori, nato blagoslovitev prenovljene cerkvice, teoforična procesija, pridiga in svečmaša. Pridite od blizu in daleč! Janž v Haložah vabi. Tudi za ljubitelje dobre šentjanške kapljice je preskrbljeno.

Tepanje pri Konjicah. Proslave sprejema otrok v Marijin vrtec v župni cerkvi v Konjicah je je udeležilo tudi mnogo tepanjske mladine. — Naši šolarji so v spremstvu svojih učiteljic napravili tudi letos majniški izlet, tokrat v Spitalič. — Poročena je bila in odšla iz naše vasi na Kebelej Marija Krajnc. Tudi njen brat Viktor si je poiskal življenjsko družico in se preselil bliže konjiškega trga. Oba sta bila člana Marijinih družb. Naj ju spremlja sreča! — Iz pohorskega kamnoloma nad Oplotnico so šle po dolgem presledku zopet vagonke pošiljatve granitnih kock preko konjiške železniške postaje v mesta za tlakovanje cest in ulic. Umevno, da so se tudi tukajšnji vozniki poslužili prilike in že v zgodnjih jutranjih urah pridno vozarili kamenje proti železniški postaji. — Povožen je bil Jože Napotnik in se zdravi v bolnici. Njegova družina težko pri-

v oblak pogube zaviti Sisak. Izza sicer poškodovanega in zrahljanega obzidja so se prikazali bliski, grmelo je in udarjalo je med naprej se valeče množice, ki so poskušale vreči preko obeh jarkov hlode, jih pokriti v vsej naglici z deskami in se približati preko nametanih mostov obzidju. Turške vojske je sicer kar mrgolelo, delo premoščenja je šlo nekaj časa izpod rok, a zadetki trdnjaviških topov so trgali skupine paševih pjo-nirjev, razmetavali rezervo in grozili konjenikom, ako bi se drznili v njih območje. V dobri uri je bil odbit prvi naval. Niti eden Turek ni bil stopil pod trdnjavsko obzidje, kaj šele, da bi bil naslonil nanj lestvo.

Oba jarka sta bila polna mrtvecev, ranjenci so jadikovali po bojni ravni, kristjani so opustili protinapad iz previdnosti pred turško artilerijo.

Prva turška kanonada ni povzročila v trdnjavi nobenih pomembnih izgub. Branitelji so bili dobro kriti, ženske in deca so molili po kleteh, trpelo je le obzidje, hiše in cerkve.

Prvi dan oblege in napada na Sisak, 17. junij,

je zatonil za Hasana in celo njegovo v naprej zmage pijano vojsko s sramoto, katero je razlila na Turčine peščica djavrov. Pri pogledu na poraz se je penil krvolok Hasan. Sklicjal je sandžake in bege na vojni posvet.

Turki so znali, da se zbira krščanska vojska pri Zagrebu. Za vsako ceno je moral biti padec trdnjave pospešen. V očigled napadu od dveh strani bi odrekli tudi turški tisoči in se razleteli v beg. Hasan je priznal na posvetu oficirjev, da turška sila ni kos naskakovanju utrjenih postojank. Krščanske trdnjave, ki so padle Turkom v roke, so bile zavzete edino le z izkopavanjem podzemeljskih rovov, katere so izdolbili pod obzidja, jih nabili s smodnikom, zažgali in razstrelba je dvignila v zrak zemljo in zide. Sklenjena je bila takojšnja gradnja splavov in priprava čolnov za kopače in minerje. Iz smeri tabora bi bili ponovni naskoki utopija, ker sta čuvala trdnjavo od te strani dva globoka jarka. Prišla je v poštev še edino Kolpa ob koje bregu je bil pozidan tik ob reki del trdnjavskega obzidja.

Ta častnik se je boril med ameriško državljansko vojno pod zastavo Amerike. Izku-piček za uro je pripadel ameriškim vojnim sirotam. Sin francoskega častnika, ki je poddedoval uro od očeta, je zašel v slabe denarne razmere in je bil prisiljen, da je prodal predmet zgodovinske vrednosti ter pomena. Od tistega časa je menjavala ura lastnika. Nekaj časa jo je posedel nemški bankir, priromala je na Švedsko in prišla v last norveškega inženjerja. Vse je prepričano, da se bo pojavil na dražbi v Oslu kak ameriški milijonar, ki bo vrnil uro zopet Ameriki, kamor spada.

(Dalje sledi.)

čakuje dneva, ko se bo gospodar zopet vrnil v domačo hišo.

Jako ugodno kupite svilnate rute v trgovini Martin Sumer, Konjice. 716

Oplotnica. Zadnje nedeljo se je tukaj pripetila lažja kolesarska nesreča. Tonček C. in Friderik Šp. sta se peljala skozi Oplotnico. V istem hipu se s stranske ceste pripelje drugi kolesar. Enemu izmed prvih dveh ni bilo mogoče ustaviti kolesa, in naenkrat so vsi trije ležali v cestnem prahu. Kako so se pristrčno smejala oplotniška dekleta temu nenavadnemu prizoru! Hvala Bogu, da ni bilo kaj hujšega!

Zavođenje pri Sošanju. Na praznik sv. Petra in Pavla bo pri nas lepa nedelja. Ob tej priložnosti proslavi šolska mladina Vidov dan z dvema igrami: »Sneguljčica« ter »Zgaga in Zgagica« s petjem in deklamacijami. K tej proslavi, ki se bo vršila po službi božji, ste vsi vabljeni od blizu in daleč. Pridite, da se povesele med planinci. Na veselo svidenje! Kakor se čuje, se bo nova cesta vendar pričela graditi. Še ta teden se sestane komisija od banske uprave, da odkupi svet za novo cesto. Da bi se že vsaj brž pričelo delo, ker tako bi mnogi brezposelni dobili zaslužek.

Pišeca. Zadnjič pa je bil ogenj v strehi, gospod urednik, ko ste nam ime spremenili. Bog pomagaj! Da pa temu odpomoremo, smo sklenili ustanoviti posebno društvo »Žeja«, a hudo mušni Janez pravi »Sveta žeja«. Veste, da bodo pristop k društvu imeli tudi od drugod. Mi Pišecani smo namreč prav širokogrudni. Zato hočemo vse, ki se zanimajo za naše novoustanovljeno društvo, pritegniti k sodelovanju. Potrjena pravila imajo samo en paragraf, ki se glasi: Uničuj ga, a glej, da on tebe ne uniči! Pri vsej stvari je tudi to dobro, da ni članarine, ampak sprejememo le tistega, ki ga več nese. Morda bo to uspelo in bomo krizo ugnali v kozji rog. — Sicer pa nam te dni popravlja tvrdka Brandl iz Maribora orglje, da bo naš g. Karlek lažje na nje ob birmi pritiskal. Pa so že tudi bile potrebne popravila. Sedaj so bile vsaj miši enkrat tudi deložirane. In naš cerkveni stolp dobiva novo lice. Iz Brežic smo v ta namen povabili kleparskega mojstra g. Klobučarja. To vam bo naš stolp sedaj lep! Potrebujemo še samo urarja, da nam še uro spravi v red.

Nova knjiga.

Važna nova knjiga. Te dni je izšla knjiga Akademski poklici, ki se nam zdi tako važna, da nanjo prav posebej opozarjamo ne samo dijakke višjih razredov srednjih šol, ampak vse, ki imajo kakorkoli posla z mladino na naših gimnazijah, torej starše dijakov, duhovnike in učitelje. Knjiga ima namreč namen, da svetuje gimnazijcem, kam se naj obrnejo po maturi. Obravnava na 384 straneh najprej vprašanje o poklicu sploh, nato se pa podrobno bavi z vsemi stanovi, ki so odprti dijakom po maturi. Kaže mu pot v bogoslovje, v profesorski stan, med juriste, k medicini, k tehniki, k trgovini, k umetnosti, k vojaštvu. Napisal jo je izredno marljivostjo profesor dr. Lovro Sušnik, ki je žrtvoval za knjigo skozi par let večino svojega prostega časa, pomagali so mu pa za posamezne stanove odlični zastopniki tistih stanov. Tako na primer piše o duhovniškem poklicu škof dr. Rožman, o elektrotehniku pa bivši ban ing. Sernec. Pa še nekdo drugi ima veliko zaslugo, da je knjiga izšla: to so nekateri denarni zavodi, posamezniki in gospodarska podjetja, ki so žrtvovali desetstisoče dinarjev, da so omogočili, da bo knjiga tako poceni, kakor nobena druga

knjiga, če izvezamo Mohorjevo družbo in druge knjižne družbe. Dasi namreč obsega knjiga 24 pol na finem papirju in se prodajajo samo elegantno vezani izvodi, stane knjiga do 15. julija 1932 samo Din 28, po pošti Din 33. Od 16. junija do 15. julija 1932 bo namreč knjigo prodajalo vsak dan od 9. do 11. in od 2. do 4. ure založništvo samo, to je **Slov. kat. akademsko starešinstvo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.** Po 15. juliju se bo knjiga dobila samo v knjižarnah, in sicer po 40 Din (po pošti 5 Din več). Opozarjamo torej vse abituriente, vse gimnazijce višjih razredov, vse starše, ki imajo otroke v srednji šoli, dalje gg. duhovnike in učitelje, naj si zanesljivo oskrbe to knjigo do 15. julija, kajti pozneje bo, kakor rečeno, za 12 Din dražja. Najbolje storiš, če takoj, ko bereš te vrstice, pošlješ na omenjeni naslov 33 Din, če ne boš šel sam v Ljubljano, da ne boš pozabil na knjigo, ki bo po svoji vsebini tebi v korist, po izredno fini zunanji opremljeni pa v kras tvojemu stanovanju. Za platnice in ovoj je namreč napravil načrt arhitekt Pengov in spada knjiga po svoji zunanosti med najlepša dela našega književnega trga.

Razdelitev časa in razni koledarji.

Razdelitev časa — prva potreba.

Ena prvih potreb človeškega rodu je bila razdelitev časa. Prva časovna enota je bilo povsem razumljivo razdobje med solnčnim vzhodom in zahodom. Ta časovna doba pa je bila zelo različna v raznih letnih dobah. Nasprotno pa je doba, tekom katere se na videz solnce obrne enkrat okoli zemlje, to sta dan in noč, vedno enako dolga. Iz tega je nastal 24 urni dan.

Mesec.

Že v prastari dobi so se trudili najti večjo časovno enoto od dneva, da bi lažje računali s časom. Za tako štetje je zelo pripraven mesec s svojimi vedno enakomernimi spremembami. Dobo od mlaja do mlaja, v kateri se izvršijo vse lunine spremembe, imenujemo lunin mesec, ki ima 29 in pol dneva. Dva pol-dneva so vedno vzeli skupno, zato je en mesec štel 29 dni, in so ga imenovali votel mesec, drugi je bil poln s 30 dnevi.

Teden.

Skoraj vsi stari narodi so razdelili lunin mesec v štiri enake dele in so tako dobili časovno enoto teden s sedmimi dnevi, ki se je še danes poslužujemo. Znameniti učenjak je dejal: »Teden je najbolj častljiv in najstarejši spomenik iz davnih časov, ki se je ohranil v enaki obliki pri vseh narodih do današnjega dne in ki so ga našli ob odkritju Amerike tudi pri Peruancih.« Samo Francozi so za časa revolucije poskušali vpeljati desetdnevni teden, takozvano dekado; ta novotarija se je obdržala samo 14 let. Nekaj sličnega skušajo sedaj boljševiki.

Leto.

Naslednjo večjo časovno enoto so dobili s tem, da so združili šest votlih in šest polnih mesecev, ker se v tem razdobju precej pravilno razvrstijo štiri letne dobe, in tako so dobili mesečno leto, ki je štel 354 dni. Ker pa mesečno leto ni bilo v skladu z gibanjem solнца in po daljši dobi niti z letnimi časi, so

to popravili in tako so že stari narodi prišli do solnčnega leta, ki so ga vsi narodi sprejeli. Samo pripadniki islama še vedno štejejo po mesečnih letih. Tudi Židje računajo z mesečnimi leti, vendar si že od starih časov pomagajo s prestopnimi meseci.

Po Herodotu (starogrški zgodovinar) so bili stari Egipčani prvi, ki so računali s solnčnimi leti. Solnčno leto je pri njih imelo 365 dni in je bilo torej za 5 ur, 48 minut in 48 sekund prekratko. V štirih letih je zaostalo za cel dan za prvim solnčnim letom, katerega začetek je sovpadel s tem letom samo vsakih štirikrat 365—1460 let. Morali so zato tudi menjaje določevati pričetek letnih časov.

Julijanski koledar.

V starem rimskem koledarju so v vsakem drugem mesečnem letu po 29. februarju vstavili nov mesec, ki je štel enkrat 22, drugič 23 dni. Po tem načinu tudi v našem koledarju velja v prestopnem letu 24. februar za prestopni dan. Rimski koledar je bil tako pomanjkljiv, da je bilo v primeri s solnčnim letom že v letu 50. pred Kristusovim rojstvom že en dan razlike. Vsled tega je Julij Cezar (znameniti vojskovodja in vladar rimske države) s pomočjo aleksandrijskega učenjaka Sosigenesa uvedel spremembo. Solnčno leto je računal s 365 dnevi in 6 urami. Zato je koledarsko leto računal s 355 dnevi, vsako četrto leto pa s 366 dnevi. Dnevi so bili na posamezne mesece tako razdeljeni, kakor so še dandanašnji. Mesec »quintilis« so imenovali v čast Cezarja julij, in mesec sekstilijs v čast prvega rimskega cesarja avgust. Koledar se imenuje po Cezarju julijanski ali stari koledar. Po njem so šteli do nedavna Rusi in drugi pravoslavni narodi. Boljševiki so ga odpravili leta 1923, pred tem že Grki, Bolgari in Rumuni in sedaj se ga poslužuje samo še srbska pravoslavna cerkev.

Gregorijanski koledar.

Tudi julijanski koledar je bil pomanjkljiv, kajti njegovo solnčno leto je bilo s pravim letom za 11 minut in 9 sekund predolgo. Zato je v 129 letih zaostalo že za en dan. Nicejski cerkveni zbor (leta 325 po Kristusovem rojstvu) je izravnal do takrat nastalo razliko treh dni, pustil pa je koledar v veljavi. Stalno padanje znanosti je bilo vzrok, da se je na to pomanjkljivost pozabilo. Šele v 16. stoletju so se zopet pričeli pečati s to važno zadevo. Cerkevni zbor v Trientu je sklenil, da se mora odpraviti in to težavno nalogo je rešil leta 1582 papež Gregor XIII.

Na predlog učenega zdravnika Lulliusa so sklenili, da se izpusti 10 dni, kolikor je do tedaj že znašala razlika. Da bi letni časi v bodoče se pričenjali vedno na isti dan, so sklenili, da v treh zaporednih stoletnih prestopnih letih prestopni dan odpade, šele vsako četrto naj

Pri nagnenju k maščobi, protinu, sladkosečnosti, izboljšuje naravna »Franz Josefova« grenčica delovanje želodca in črevesa in trajno pospeši prebavo. Raziskovalci na polju da so dosegli z »Franz Josefovo« vodo sijajne rezultate. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijških trgovinah. 18